

Σημειολογία και Μετάφραση

Ενότητα 10. La sémiotique de la traduction des noms des immigrants en Grèce

Ευάγγελος Κουρδής

Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

La sémiotique de la traduction des noms des immigrés en Grèce

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Sommaire

1. La sémiotique de la traduction des noms des immigrés en Grèce.
2. Le nom propre en tant que signe.
3. Méthodologie et corpus.
4. Deux exemples de notre échantillon.
5. La traduction interlinguale : transcription ou translittération ?
6. Quelques remarques sur la traduction interlinguale.
7. La traduction intralinguale.
8. Quelques remarques sur la traduction intralinguale.
9. La sémiotique de ces traductions.
10. Remarques principales.

Objectifs de l'unité

La sémiotique de la traduction des noms des immigrants en Grèce.

La sémiotique de la traduction des noms des immigrés en Grèce

- La langue véhicule la signification et elle est porteuse de connotations sémiotiques.
- Elle révèle aussi une idéologie et devient, à travers la traduction, un marqueur d'identité pour les immigrés.
- Ce phénomène repose sur une triple croyance : celle d'appartenir à un groupe ethnique et ethnotique ayant comme caractéristique principale celle de parler le dialecte pontique, un dialecte grec, celle de considérer la Grèce comme la patrie de leurs ancêtres et celle de partager la même confession religieuse.

Le nom propre en tant que signe

- De même, Ballard (1998) soutient que « [...] le nom propre signifie et cette signifiante apparaît clairement dans le domaine des référents culturels ».
- De cette façon, toutes ces constatations s'opposent à la non traduction du nom propre puisqu'il véhicule du sens. C'est pour cela que Martinet (1982) parle de trois paramètres que le traducteur des noms propres doit prendre en considération.
 - Le premier consiste à déterminer si le nom propre est dénotation, indice de culture ou les deux.
 - Le deuxième détermine s'il est porteur de connotations spécifiques ou d'associations propres à l'utilisateur.
 - Le troisième consiste à déceler dans la langue cible les éléments linguistiques analogiques à ceux de la langue source.

Méthodologie et corpus

- Notre corpus composé d'une quarantaine d'annonces provient des journaux locaux de Thessaloniki, *Makedonia* et *Agelioforos* de septembre 2006 à juillet 2009 où ces traductions de noms propres sont publiées sous la rubrique «Demande de changement de nom ».
- Bien que ce titre se réfère au changement de nom, très souvent le solliciteur change aussi son prénom.
- C'est un des cas où la traduction est dotée d'étatisme, puisque elle devient un acte officiel publié par la Préfecture de chaque région. Par ce procédé, des coordonnées personnelles sont aussi publiées comme l'adresse du solliciteur et l'année de sa naissance.
- La Préfecture demande à toute personne susceptible d'avoir des objections, de les soumettre dans un délai de 15 jours.

Deux exemples de notre échantillon

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΕΠΩΝΥΜΟΥ

Στη Δ/νση Πολιτικών Δικαιωμάτων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης υποβλήθηκαν από την κ. Ίνγκα Σεϊράνοβα του Ιακώβ, κατοίκου Θεσσαλονίκης, οδός 25ης Μαρτίου αριθμός 56, δικαιολογητικά για αλλαγή του επωνύμου της από "Σεϊράνοβα" σε "Σεϊρανίδου" αντίστοιχα στην εγγραφή της στο δημοτολόγιο του Δήμου Θεσσαλονίκης με έτος γεννήσεως 1974.

Παρακαλείται όποιος γνωρίζει ότι η αιτούμενη αλλαγή επωνύμου βλάπτει τα συμφέροντα τρίτου ή είναι αντίθετος σ' αυτή να υποβάλει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, στη Δ/νση Πολιτικών Δικαιωμάτων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης (Τμήμα Αστικής κατάστασης, Βασ. Όλγας 198, διώροφο κίτρινο κτίριο, γραφείο 3), τις τυχόν αντιρρήσεις του.

Με Ε.Ν.

Η προϊσταμένη Διεύθυνσης
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΥΡΙΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ

Στη Δ/νση Πολιτικών Δικαιωμάτων και Προστασίας των Πολιτών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης υποβλήθηκαν από την κ. Σβετλάνα Χαλκίδου του Βλαδίμηρου, κατοίκου Ευόσμου οδός Ελευθερίας αριθμός 16, επαγγέλματος οικιακά, δικαιολογητικά για αλλαγή του κυρίου ονόματός της από "Σβετλάνα" σε "Φωτεινή" αντίστοιχα στην εγγραφή της στο δημοτολόγιο του Δήμου Ελευθερίου - Κορδελιού με έτος γεννήσεως 1974.

Παρακαλείται όποιος γνωρίζει ότι αιτούμενη αλλαγή κυρίου ονόματος βλάπτει τα συμφέροντα τρίτου ή είναι αντίθετος σ' αυτή, να υποβάλει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες στη Δ/νση Πολιτικών Δικαιωμάτων και Προστασίας των Πολιτών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης (Τμήμα Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης, Βασ. Όλγας 198, διώροφο κίτρινο κτίριο, γραφείο 3) τις τυχόν αντιρρήσεις του.

Με Ε.Ν.

Η προϊσταμένη Διεύθυνσης
Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

www.agelioforos.gr

La traduction interlinguale : transcription ou translittération ?

Григор Урумов

Γκριγκορ Ουρούμοφ [grigor urumof]
en grec

énoncé russe

transcription

« Καριβοβ »

« Καρίμπωβ » [karibov]

énoncé russe

translittération en grec

Quelques remarques sur la traduction interlinguale

- Le nom propre « Григор Урумов » [Grigor Urumof] est transcrit en grec «Γκριγκόρ Ουρούμοφ» [Grigor Urumof], mais, parfois la traduction en grec d'un nom russe ne suit pas la règle phonétique russe selon laquelle le -v se prononce [f], mais il maintient le [v] en grec.
- Ainsi, le nom « Καριбов » [karibof] est translittéré en grec «Καρίμπωβ» [karibov] (Journal Makedonia 29/11/2006, page 48). Le suffixe –ov est doté d'une connotation russe, bien qu'il soit un suffixe commun à d'autres peuples slaves.
- Cette constatation nous rappelle Ballard (2003) qui caractérise la connotation généralement un trait interne, mais il considère que « certains suffixes servent à exprimer des connotations par rapport à une base [et] dans ce cas la connotation est externe, visible au niveau d'un morphème ».

La traduction intralinguale

Γκριγκορ Ουρούμοφ [grigor urumof]

Γρηγόρης Ουρουμίδης [grigoris urumiðis]

transcription en grec

énoncé grec

Καρίμπωβ» [karibon]

Καρυπίδης [kaririðis]

translittération en

grec

énoncé grec

Quelques remarques sur la traduction intralinguale

- À la suite de leur transcription ou translittération en grec, les immigrés ont procédé à l'hellénisation de leur noms propres en les traduisant avec l'équivalent en grec supprimant le suffixe russe [-ov] et [-ova] et en les remplaçant par le suffixe [-iðis] pour l'homme et [-iðu] pour la femme, suffixes caractéristiques des noms pontiques.
- Ainsi, la transcription du nom propre russe « Григор Урумов » [grigor urumof] est «Γκριγκόρ Ουρούμοφ» [Grigor Urumof] qui devient enfin «Γρηγόρης Ουρουμίδης» [Grigoris Urumiðis]).

La sémiotique de ces traductions

énoncé en russe

Translittération

transcription en grec

énoncé en grec

identité ethnique russe

identité ethnique grecque

identité ethnique grecque

altérité

intégration

assimilation

Ces étapes de traduction permettent à ceux qui s'émigrent en Grèce de passer de l'altérité (du nom russe), à l'intégration (à la transcription ou à la translittération grecque), pour arriver enfin à l'assimilation (au nom grec).

À cette assimilation se réfère Ballard (1998), lorsqu'il soutient « c'est le nom propre de personne qui résiste le mieux à la traduction assimilation ».

Remarques principales

- Les procédés de traduction que nous venons d'examiner, ciblent d'abord le développement d'une connotation ethnique, et ensuite, celui d'une connotation ethnotique.
- De cette façon se construit une *identité définitive* qui est passée du stade de l'altérité à celui de l'intégration pour aboutir à un état d'assimilation pour ces ressortissants de l'ex-Union Soviétique qui émigrèrent en Grèce.
- Enfin, le désir d'appartenir à une communauté hellénique, peut être dénoté par le simple fait d'une installation en Grèce et connoté/comblé par un changement de nom.

Bibliographie

- Ballard, Michel (1998). “La traduction du nom propre comme négociation”. *Palimpsestes* 11 : 199-223.
- Martinet, Hanne (1982). “Les noms propres dans la traduction littéraire”. *Meta* 27 (4) : 392-400.
- Ballard, Michel (2003). “Aspects sémiotiques de la connotation en traduction”, in *Configurations of culture. Essays in honour of Michael Windross*, ed. A. Remael & K. Pelsmaekers (Antwerpen: Garant Vitgeres NV) : 21-29.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

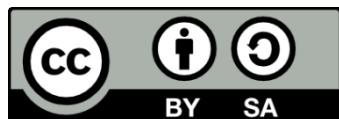
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Fin de l'unité

Επεξεργασία: <Βασιλική Φούφη>
Θεσσαλονίκη, <Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

